accounting (tax) period. Since tax credit either may be reimbursed in future, or may decrease tax liabilities regarding payments, property benefit from obtaining the right for tax credit is obvious (in greater degree, for actually paid value added tax in a price for goods/ services). In this respect, this causes the necessity to carry out scientific research into the issue of legal regulation of the mechanism of regulation of tax credit (including consideration of obligatory registration of tax invoices). The article presents the analysis of legal regulation of the mechanism of formation of tax credit, with regard to implementation of the system of electronic administration of value added tax and the system of monitoring of compliance of tax invoices/adjustment calculations with the criteria of assessment of a risk degree and obligatory registration of tax invoices.

Key words: *Tax Code of Ukraine, value added tax (VAT), e-administration of VAT, system of monitoring the criteria of risk level assessment, tax credit, tax invoice.*

УДК 342.4(045)

В. В. Шамрай

МІЖДЕРЖАВНА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З РОЗВИТКОМ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ

Стаття присвячена теоретико-методологічним підходам до визначення поняття «конституційно-правова реформа» у сучасних умовах правової глобалізації та європейської міждержавної інтеграції.

Автор аналізує юридичний зміст вказаної категорії, показує її специфічні особливості, розкриває значення процесів удосконалення галузі конституційного права та конституційної модернізації суспільства і держави у сучасних умовах правової глобалізації та європейської міждержавної інтеграції.

Наголошується на необхідності подальшого удосконалення конституційно-правового регулювання найважливіших суспільних відносин як найважливішому напряму діяльності публічної влади у контексті сприйняття національною правовою системою України європейських правових стандартів.

Ключові слова: *конституційне право, конституційно-правова реформа, конституційна модернізація, суспільство, національна правова система.*

Постановка проблеми. Основною процедурною формою взаємодії міжнародного та конституційного правопорядків є імплементація міжнародних договорів до національної правової системи. Більше того, у цьому контексті слід відзначити, що сучасна правова доктрина визначає міжнародні договори не тільки як джерела міжнародного права, а й як джерела національного права, в тому числі й конституційного права. При цьому кількість міжнародних договорів, які укладаються сьогодні в світі, постійно зростає. Договірні відносини набувають універсального характеру, що вимагає від сучасних держав на конституційному рівні визначати статус міжнародних договірних норм в національній правовій системі, в тому числі й у сфері конституційно-правових відносин, а також визначати засади співвідношення міжнародних договорів і національних нормативно-правових актів як джерел права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідно відзначити, що різноманітні аспекти здійснення конституційної реформи в Україні розглядалися у працях багатьох вчених, серед яких слід окремо назвати таких, як М. О. Баймуратов, О. В. Батанов,

В. І. Борденюк, Ю. О. Волошин, П. Ф. Гураль, О. В. Зайчук, Б. В. Калиновський, А. М. Колодій, О. Л. Копиленко, М. І. Корнієнко, В. В. Кравченко, В. С. Куйбіда, П. М. Любченко, М. П. Орзіх, М. В. Пітцик, В. Ф. Погорілко, Х. В. Приходько, М. О. Пухтинський, А. Ф. Ткачук, Ю. М. Тодика, В. Л. Федоренко, О. Ф. Фрицький, В. М. Шаповал, Ю. С. Шемшученко.

Водночас у наявних дослідженнях відсутній глибокий та різнобічний теоретико-методологічний аналіз категорії «конституційна реформа» у сучасних європейських конституційно-правових системах, включаючи практику їх реалізації та впровадження.

Викладення основного матеріалу. Конституційні реформи – явище досить поширене в сучасній політичній історії світу. Внесення змін до конституції є звичайною світовою практикою, яка пов'язана з потребою правового забезпечення змін, що відбуваються в суспільному житті та відображають певний етап розвитку державної організації суспільства. В останнє століття, мабуть, не можна знайти держави, яка б не змінювала свою конституцію. Так, в літературі звертається увага, що «сьома за рахунком конституція Бразилії, прийнята у 1988 р., вже зазнала 64 зміни; конституція Венесуели, що набула чинності 30 грудня 1999 р., стала 26-ю конституцією країни; Конституція Грузії 1995 р. змінювалася вже 19 разів. До конституції ФРН, що набула чинності 24 травня 1949 р., було внесено більш ніж 50 змін. Серед них зміни, що стосувалися вступу до НАТО (1956 р.), стану оборони (1968 р.), наслідків об'єднання Німеччини (1994 р.). Конституція Франції від 1958 р. діє зі змінами та доповненнями від 1962, 1992, 1993, 1996, 2000, 2008 років. До неї, в період з 1791-го до 1946 р., у Франції було прийнято 13 конституцій. Конституція Мексики, що набула чинності 1 травня 1917 р., є єдиною у своєму роді, оскільки відповідно до її ж положень вона є «вічною» конституцією, прийнятою «на всі часи» та не може бути скасована «навіть у результаті революцій». При цьому за час існування цієї конституції до неї було внесено… понад 400 змін і доповнень» [1, с. 40].

Аналіз змісту конституційних змін останніх років в зарубіжних країнах дозволяє виділити деякі напрямки вказаних змін. По-перше, в конституціях зарубіжних країн знаходять подальший розвиток окремі принципи. Так, розширюється правове регулювання принципу рівності жінок і чоловіків: якщо на початковому етапі конституційні тексти містили лише норми про рівність політичних правах, рівний доступ жінок і чоловіків до отримання виборних мандатів і виборних посад, то згодом зміст вказаного принципу було істотно розширено і посилено. Так, Конституційний закон Французької Республіки від 23 липня 2008 закріпив в ст. 1 Конституції принцип рівності не тільки прав жінок і чоловіків, а й їх обов'язків. Нова Конституція Марокко 2011 року передбачила положення про те, чоловіки і жінки наділені не тільки рівними політичними, але і цивільними, економічними, соціальними, культурними, екологічними правами. Подальший розвиток отримує конституціоналізація правового статусу парламентської опозиції: якщо раніше окремі зарубіжні конституції (Португалії і ін.) фіксували право на створення опозиції, сучасні конституції XXI ст. (Бутан, Марокко, Непал), сприйнявши зазначене положення, розвивають його, конкретизуючи права опозиції [2, с. 55-56].

Поряд з демократизацією політичної системи удосконалення конституцій пов'язано з відповідями і на соціальні питання. У конституціях, прийнятих в останні десятиліття, знайшли відображення нові виклики соціально-економічного характеру. Так, в деяких з них йдеться, хоча і не дуже чітко, про соціально орієнтовану економіку (наприклад, Конституція Польщі 1997 г.). У конституціях Португалії (1976 г.), Іспанії (1978 г.) сказано про державне планування економічного розвитку. В Конституції Єгипту 1971 г. (в ред. 2007 року) є положення про соціальне партнерство. У деяких

конституціях встановлено, що окремі об'єкти економіки знаходяться у виключній державної власності [3, с. 34-35].

Розвиток науково-технічного процесу зумовлює виникнення також і нових суспільних відносин, які потребують правового регулювання. Показовим у цьому плані є приклад Конституції Швейцарії 1999 року, частиною 2 статті 119 якої заборонено будь-яку форму клонування і будь-яке втручання у спадковий матеріал людських гамет і ембріонів; перенесення в людський зародковий матеріал генотипу, що не належить людині; дарування ембріонів; всі види сурогатного материнства [2, с. 58].

Зазнають певних змін і традиційні об'єкти конституційного регулювання. Так, право власності стало регулюватися з середини XX в. з урахуванням соціальної функції, яка означає, що власність повинна використовуватися власником не тільки в його інтересах, а й в інтересах суспільства. Виникли нові підходи до регулювання організації і діяльності держави – використання нетипових форм правління, поява тенденції регіоналізації держав, закріплення в конституціях основних принципів державної політики, які все частіше відображаються в використанні таких конституційних характеристик держави, як правове, світське, соціальне, демократичне.

Деякі конституції зарубіжних країн закріплюють ряд нових обов'язків особистості. Наприклад, Конституція Бутану 2008 року передбачає, що «особа в міру своїх сил має допомагати жертвам нещасних випадків і природних катастроф», «кожна особа має ... виступати проти корупції» [2, с. 59].

Завданням сучасного конституційного процесу в Україні є напрацювання пропозицій щодо здійснення децентралізації влади, конституційного вдосконалення прав і свобод людини, реформи судової системи, які забезпечать поступальний розвиток нашої держави до прогресу та її інтеграцію в перспективі до Європейського Союзу та європейських оборонних структур [4, с. 128].

З огляду на вітчизняну політику, спрямовану на інтеграцію до європейського простору, доцільним є врахування досвіду проведення конституційної реформи в Польщі.

16 грудня 1991 р. Польща та ЄЕС підписали «Європейську угоду про створення асоціації між РП, з одного боку, та європейськими спільнотами та державами – її членами, – з іншого». Європейська угода (про асоціацію) передбачала тісну співпрацю між ЄЕС та Польською державою за кількома стратегічними напрямками: політика, економіка, культура та євроінтеграція. Поворотним моментом стало прийняття нової Конституції Польщі 2 квітня 1997 року [5, с. 14].

Конституція Республіки Польща завершила процес політичної інституціоналізації, закріпила основні досягнення Польщі на шляху до розбудови демократичної правової системи: принцип поділу влади, пропорційний їх розподіл, зв'язки між основними інституціями, які повинні працювати як механізм, що саморегулюється [6, с. 19].

Ухвалена Конституція стала результатом тривалих політичних дискусій та переговорів. Маючи за пріоритет потенційне членство Польщі в ЄС, проектанти Конституції 1997 р. заклали в неї окреме підґрунтя для майбутнього делегування певних компетенцій до ЄС. Важливий пункт «Європа» вміщено у ст. 90 Конституції. Він мав за мету знайти рівновагу між збереженням засад національного суверенітету і передбаченою можливістю інтеграції в ЄС. У цій особливій ст. 90 Конституції стверджується, що: «Республіка Польща може, на підставі міжнародних угод, делегувати до міжнародної організації або міжнародної інституції компетенцію органів державної влади з деяких конкретних питань». Це положення створило достатню законну основу для приєднання Польщі до Європейського Союзу [5, с. 15].

Внаслідок національної конституційної реформи Конституція України поповнилась схожою за конструкцією правовою нормою, яка передбачає можливість визнання юрисдикції такої міжнародної установи як Міжнародний кримінальний суд, однак можливість делегування компетенції органів державної влади до міжнародних організацій, міжнародних інституцій національною конституційною реформою не передбачена. Перейняття досвіду Польщі в сфері конституційного реформування допоможе правовому закріпленню європейського вибору України на найвищому рівні.

«Лабораторією конституцій» завжди вважалась Франція і проведена в 2008 році конституційна реформа підтвердила це твердження, змінивши вигляд Конституції 1958 року. Майже половина тексту Конституції V Французької Республіки була доповнена або викладена в новій редакції. Липнева реформа 2008 року була проведена за трьома основними напрямками: 1) посилення ролі парламенту; 2) посилення контролю над виконавчою владою; 3) набуття громадянами нових прав. Реформа посилила роль Парламенту в державному механізмі, наділивши його новими правами, серед яких можна назвати: право приймати резолюції; дозволяти або продовжувати військові втручання за кордоном; обговорювати проекти по тексту, поправленому комісією, а не Урядом; наділила правами в галузі міжнародної та європейської політики. В Конституції збережені і розширені істотні елементи парламентського правління. Права Президента наразі дещо обмежені, наприклад, право помилування може бути реалізовано лише в індивідуальному порядку; обмежено право призначення Президентом Республіки ряду посадових осіб (наприклад, членів Конституційної Ради). Закріплена заборона для заняття посади Президента більше двох разів поспіль [7].

Конституційна реформа 2008 року відкрила можливість для громадян звертатись в зв'язку з подачею позову до французького суду з пріоритетним запитом на відповідність Конституції, тобто стверджувати, що діюче законодавче положення порушує права та свободи, гарантовані Конституцією Таким чином, введення подібного контролю за законодавством дозволяє учасникам судового процесу отримувати додатковий захист своїх прав і свобод, оскільки оголошена неконституційною норма законодавства не може бути застосована, і в силу цього вона виключається з числа норм, що регулюють правопорядок [8, с. 4].

Дана практика конституційного реформування Франції була перейняті і українським законодавцем та знайшла свій розвиток в галузевому законодавстві, зокрема в Законі України «Про Конституційний Суд України» [9], яким запроваджуються можливість подання до Конституційного Суду України письмового клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі. Право на таке подання надається особі, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України.

В свою чергу, умови наступного конституційного контролю, ініційованого громадянами, у Франції і в Україні різняться. Для Франції не є необхідним елементом для такого звернення вирішення спору по суті національними судами, оскільки питання про відповідність закону, який підлягає використанню, певним конституційним положенням може бути поставлене перед судом, який розглядає справу по суті, в письмовій формі в вигляді окремого клопотання. Суд повинен негайно розглянути дане питання і встановити наявність відповідності критеріям допустимості. У випадку позитивної відповіді матеріали повинні бути передані в одну із високих юрисдикцій [10, с. 84], до яких відносяться Державна рада та Касаційний суд. Саме Державна рада та Касаційний суд приймають рішення про передачу матеріалів в Конституційну раду

[11].

В Україні ж звернення до Конституційного суду України з конституційною скаргою можливе лише після винесення остаточного рішення по справі. Застосована вітчизняним законотворцем модель наступного конституційного контролю є менш прогресивною, порівняно з тою, що застосована Францією, оскільки передбачає захист від положень законів України, що не відповідають Конституції України вже після того як правовий конфлікт буде вирішений на підставі неконституційних положень та потягне за собою виникнення відповідних прав та обов'язків у сторін. Слід наголосити і на тому, що громадяни України наділені правом оскаржувати положення лише законів України, однак положення підзаконних нормативно-правових актів на відповідність Конституції України не можуть бути перевірені за ініціативою громадян, в той час, як, виходячи з практики Конституційного Суду України, кількість підзаконних нормативно-правових актів, які не відповідають Конституції України є значною, про що свідчать Рішення Конституційного Суду України у справі щодо відповідності конституції України (конституційності) Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку проведення у 2008 році земельних аукціонів» [12], Рішення Конституційного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення підпункту 1 пункту 4 Положення про паспортну службу органів внутрішніх справ [13] та ін.

Відображенням існуючої в деяких зарубіжних країнах тенденції регіоналізації та автономізації є закріплення в конституційних текстах принципу децентралізації [2, с. 57].

Показовим з точку зору послідовності та ефективності проведення реформи з децентралізації публічної влади є досвід Франції [14, с. 223], у якій в 2003 році до ст. 1 Конституції було включено принцип децентралізованого устрою держави [2, с. 57].

Найбільш централізована в минулому держава Франція, кількість самоврядних одиниць (комун) якої сягає нині 36 тис., за економічним потенціалом посідає четверте місце в світі. У 2002 році Франція прийняла закон, відповідно до якого створюються так звані агломерації, тобто об'єднання населених пунктів, об'єднання комун. З одного боку, це сприяє вирішенню проблем, які цікавлять жителів сусідніх громад, а з іншого – дозволяє економити державний ресурс і створює умови для того, щоб територія сама заробляла кошти, тобто, створює умови для саморозвитку. Для України цей досвід є повчальним, бо протягом останньої чверті минулого сторіччя самоврядування Франції отримало більше автономії щодо ресурсів та легітимності [14].

Однак впровадження реформ децентралізації не принесе позитивних результатів, якщо цей процес матиме примусовий характер [15]. Україна повинна враховувати даний постулат в вітчизняній практиці децентралізації публічної влади, добровільне об'єднання територіальних громад не повинно здійснюватися за планами, що затверджуються державними органами влади.

Корисним для України є інститут префектів, який успішно діє у Франції.

У Франції функції префектів поділяють на три категорії: 1) загальне управління, у тому числі повноваження щодо місцевих органів центральних державних відомств; 2) нагляд за діяльністю органів місцевого самоврядування; 3) безпека та захист населення. Запровадження посади префекта в Україні буде сприяти розмежуванню компетенції органів місцевого самоврядування з органами державної влади, представником якої стане префект.

Розглядаючи французьку модель інституту префектури, одним з найбільш цікавих елементів для України є взаємозв'язок органів місцевого самоврядування та префектів, які є представниками держави на місцях. Так, префекти наділяються повноваженнями

оспорювати рішення органів місцевого самоврядування, які виходять за межі їх компетенції та протирічать законодавству. Однак до 1982 року префекти мали право забороняти та відміняти акти органів місцевого самоврядування своїм одноособовим рішенням, тобто без звернення до суду.

Проте в Україні наділення префекта повноваженням зупиняти дію актів органів місцевого самоврядування має свої ризики. Рівень правової культури в Україні є значно нижчим від Франції, що зумовлює можливе виникнення ситуацій, за яких префект, як представник держави, буде керуватись політичною доцільністю при прийнятті рішень про зупинення дії актів органів місцевого самоврядування або ж буде використовувати свої повноваження для тиску на органи місцевого самоврядування.

Надання префектам контрольно-наглядових повноважень стосовно органів місцевого самоврядування не супроводжується симетричним наданням органам місцевого самоврядування законних засобів захисту від неправомірної поведінки префектів.

Привертає увагу досвід децентралізації публічної влади в Італії. Конституційна реформа 2001 року, як її прийнято називати, «Реформа V Глави» остаточно закріпила децентралізацію і автономізацію регіонів в якості провідного принципу реформування державного устрою Республіки Італія [16, с. 123]. Для організації самоврядування у цій державі застосовано модель автономії, оскільки всі територіальні одиниці визнаються автономними утвореннями з власним статусом.

Результатом реформування стало формування трирівневої системи організації влади в країні: регіон – провінція – комуна. Україна Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади також запроваджує трирівневу систему місцевого самоврядування: базовий, районний та регіональний рівні.

Завданнями комун є запровадження та акумулювання місцевих податків, регулювання діяльності місцевої поліції, закладів охорони здоров’я, початкової та середньої освіти, громадського транспорту, надання соціальних послуг на місцевому рівні, дозволу на торгівлю, збір та утилізація сміття, місцева транспортна інфраструктура та освітлення вулиць.

До основних функцій провінційних органів місцевого самоврядування відносяться територіальне планування, регулювання діяльності місцевих поліцейських органів та пожежної служби, транспортне забезпечення та реєстрація, охорона навколишнього середовища, розвиток культурної спадщини, медичні питання та утилізація твердих побутових відходів, менеджмент середньою освітою.

Італійські провінції об’єднані в регіони (області), які обирають раду та президента. П’ять регіонів мають спеціальний статус (це ті області, що межують з іншими країнами) – вони наділені законодавчими повноваженнями. Видатки на забезпечення функціонування освіти, охорони здоров’я, транспортних мереж, цивільної авіації, надання адміністративних послуг для промисловості та бізнесу зосереджені у регіональних бюджетах.

Досвід Італії з розподілу повноважень між різними рівнями місцевого самоврядування може слугувати базисом для проведення відповідних перетворень в Україні, оскільки, виходячи з Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, тенденції розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів є відірваними від реальної спроможності їх виконання на даному рівні. Наприклад, до основних повноважень органів місцевого самоврядування районного рівня відноситься лише виховання та навчання дітей у школах-інтернатах загального профілю та надання медичних послуг

вторинного рівня, в той час, як базовий рівень органів місцевого самоврядування є перевантаженим наданими йому повноваженнями, це і надання адміністративних послуг через відповідні центри, і розвиток доріг, мереж водо-, тепло-, газо-, електропостачання, і водовідведення, управління закладами середньої, дошкільної та позашкільної освіти та ін. Факт того, що дотаційність 5419 бюджетів місцевого самоврядування становить понад 70 відсотків, а 483 територіальні громади на 90 відсотків утримуються за рахунок коштів державного бюджету свідчить про те, що фінансова основа для виконання місцевим самоврядуванням повноважень на базовому рівні є недостатньою.

Висновки. Отже, характеризуючи роль держав у функціонуванні та прогресивному розвитку міжнародного права, слід зазначити про значний вплив процесів міждержавної інтеграції на зростання форм та методів участі держав в інституціоналізованому міждержавному співробітництві. Зокрема, у сучасних умовах йдеться вже не тільки про можливість створення та участі у діяльності традиційних міжнародних міжурядових організацій, але і у специфічних інтеграційних об'єднаннях з елементами наднаціональності, таких, як Європейський Союз, що посилює відповідні функції держави та збільшує можливості реалізації її зовнішньополітичних суверенних прав, визначених на конституційно-правовому рівні.

Стаття надійшла до редакції 21.11.2017 р.

Список використаної літератури

1. Агафонова Н. В. Конституційна реформа в Україні: поняття, інституційний механізм та забезпечення ефективності : дис. на здобуття наук. ступеня докт. юр. наук : спец. 12.00.02 / Агафонова Наталія Володимирівна – К., 2017. – 407 с.; Ahafonova N. V. Konstytutsiina reforma v Ukraini: poniattia, instytutsiinyi mekhanizm ta zabezpechennia efektyvnosti : dys. na zdobuttia nauk. stupenia dokt. yur. nauk : spets. 12.00.02 / Ahafonova Nataliia Volodymyrivna – K., 2017. – 407 s.

2. Масловская Т. С. Некоторые направления конституционных изменений в зарубежных странах на современном этапе / Т. С. Масловская // Актуальные проблемы публичного права. – 2012. – № 3. – С. 54-62.; Maslovskaya T. S. Nekotorye napravleniya konstitutsionnykh izmeneniy v zarubezhnykh stranakh na sovremennom etape / T. S. Maslovskaya // Aktualnye problemy publichnogo prava. – 2012. – № 3. – S. 54-62.

3. Конституция в XXI веке: сравнительно-правовое исследование : монография / отв. ред. В. Е. Чиркин. – М. : Норма : ИНФРАМ, 2011. – 656 с.; Konstitutsiya v XXI veke: sravnitelno-pravovoe issledovanie : monografiya / otv. red. V. Ye. Chirkin. – M. : Norma : INFRAM, 2011. – 656 s.

4. Скрипнюк О. Сучасний конституційний процес і проблеми модернізації виборчого законодавства України / О. Скрипнюк // Юридична Україна. – 2015. – № 7-8. – С. 128-134.; Skrypniuk O. Suchasnyi konstytutsiinyi protses i problemy modernizatsii vyborchoho zakonodavstva Ukrainy / O. Skrypniuk // Yurydychna Ukraina. – 2015. – № 7-8. – S. 128-134.

5. Демчишак Р. Особливості євроінтеграційного процесу у Польщі: внутрішньополітичний та зовнішньополітичний виміри [Електронний ресурс] / Р. Демчишак // Humanitarian vision. – 2015. – Vol. 1, Num. 2. – С. 13-18. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2015_1_2_5; Demchyshak R. Osoblyvosti yevrointehratsiinoho protsesu u Polshchi: vnutrishnopolitychnyi ta zovnishnopolitychnyi vymiry [Elektronnyi resurs] / R. Demchyshak // Humanitarian vision. – 2015. – Vol. 1, Num. 2. – S. 13-18. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2015_1_2_5

6. Мельниченко Б. Б. Конституційна реформа Польщі як наслідок демократичних змін в країні у 1989-1990 роках / Б. Б. Мельниченко // Університетські наукові записки.

– 2011. – № 4. – С. 15-20.; Melnychenko B. B. Konstytutsiina reforma Polshchi yak naslidok demokratychnykh zmin v kraini u 1989-1990 rokakh / B. B. Melnychenko // Universytetski naukovi zapysky. – 2011. – № 4. – S. 15-20.

7. Юбко В. А. Французская конституционная реформа 2008 г.: основные направления [Електронний ресурс] / В. А. Юбко. – Режим доступу: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/36076/1/%D0%92.%D0%90.%20%D0%AE%D0%B1%D0%BA%D0%BE.pdf.; Yubko V. A. Frantsuzskaia konstytutsyonnaia reforma 2008 h.: osnovnыe napravlenyia [Elektronnyi resurs] / V. A. Yubko. – Rezhym dostupu: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/36076/1/%D0%92.%D0%90.%20%D0%AE%D0%B1%D0%BA%D0%BE.pdf.

8. Национальный доклад, представленный в соответствии с пунктом 5 приложения к резолюции 16/21 Совета по правам человека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.refworld.org.ru/pdfid/50fe84d32.pdf.; Natsionalnyy doklad, predstavlennyy v sootvetstvii s punktom 5 prilozheniya k rezolyutsii 16/21 Soveta po pravam cheloveka [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.refworld.org.ru/pdfid/50fe84d32.pdf.

9. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 35. – Ст. 376.; Pro Konstytutsiinyi Sud Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 13.07.2017 № 2136-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2017. – № 35. – St. 376.

10. Конституционный Совет Франции на современном этапе : збірник наукових статей. М. : Видавнича група «Юрист», 2015. – 268 с.; Konstitutsionnyy Sovet Frantsii na sovremennom etape : zbirnik naukovikh statey. M. : Vidavnicha grupa «Yurist», 2015. – 268 s.

11. Конституция Франции 1958 г. с изменениями, внесенными 23 июля 2008 года [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank_mm/constitution/constitution_russe_version_aout2009.pdf.; Konstitutsiya Frantsii 1958 g. s izmeneniyami, vnesennymi 23 iyulya 2008 goda [Yelektronniy resurs]. — Rezhim dostupu : http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank_mm/constitution/constitution_russe_version_aout2009.pdf.

12. Рішення Конституційного Суду України від 11.11.2008 № 25-рп/2008 у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності конституції України (конституційності) Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку проведення у 2008 році земельних аукціонів» (справа про земельні аукціони) // Офіційний вісник України – 2008. – № 89. – Ст. 2993.; Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 11.11.2008 № 25-rp/2008 u spravi za konstytutsiinym podanniam Prezydenta Ukrainy shchodo vidpovidnosti konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia poriadku provedennia u 2008 rotsi zemelnykh auktsioniv» (sprava pro zemelni auktsiony) // Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – 2008. – № 89. – St. 2993.

13. Рішення Конституційного Суду України 14.11.2001 № 15-рп/2001 у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення підпункту 1 пункту 4 Положення про паспортну службу органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (справа щодо прописки) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-01; Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy 14.11.2001 № 15-rp/2001 u spravi za konstytutsiinym podanniam 48 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhennia pidpunktu 1 punktu 4 Polozhennia pro pasportnu sluzhbu orhaniv vnutrishnikh sprav,

zatverdzhenoho postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy (sprava shchodo propysky) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-01

14. Науменко Р. А. Перспективи використання європейського досвіду при впровадженні сучасної моделі децентралізації влади в Україні [Електронний Ресурс] / Р. А. Науменко, В. В. Рильська // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. – № 9. – Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/9_2015/6.pdf.; Naumenko R. A. Perspektyvy vykorystannia yevropeiskoho dosvidu pry vprovadzhenni suchasnoi modeli detsentralizatsii vlady v Ukraini [Elektronnyi Resurs] / R. A. Naumenko, V. V. Rylska // Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. – 2015. – № 9. – Rezhym dostupu: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/9_2015/6.pdf.

15. Сус Л. Проведення децентралізаційних реформ: уроки для України [Електронний ресурс] / Л. Сус. – Режим доступу: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/7910/3/FIRR_2016_20-23.pdf.; Sus L. Provedennia detsentralizatsiinykh reform: uroky dlia Ukrainy [Elektronnyi resurs] / L. Sus. – Rezhym dostupu: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/7910/3/FIRR_2016_20-23.pdf

16. Сардарян Г. Т. Конституционная реформа 2001 года в Италии в контексте перехода от сложного унитарного государства к федеративному / Г. Т. Сардарян // Право и управление XXI век. – 2013. – № 2 (27). – С. 123-129.; Sardaryan G. T. Konstitutsionnaya reforma 2001 goda v Italii v kontekste perekhoda ot slozhnogo unitarnogo gosudarstva k federativnomu / G. T. Sardaryan // Pravo i upravlenie KhKhI vek. – 2013. – № 2 (27). – S. 123-129.

V. V. Shamray

INTERSTATE INTEGRATION AND ITS RELATIONSHIP WITH DEVELOPMENT OF MODERN CONSTITUTIONALISM

The article is devoted to theoretical and methodological approaches to the definition of the concept of «constitutional law reform» in the current conditions of legal globalization and European interstate integration.

The author analyzes the legal content of this category, shows its specific features, reveals the importance of the processes of improving the field of constitutional law and the constitutional modernization of society and the state in the current conditions of legal globalization and European interstate integration.

The need for further improvement of the constitutional and legal regulation of the most important social relations as the most important line of public power in the context of the perception of the European legal system by the national legal system of Ukraine is underlined.

Key words: *constitutional law, constitutional law reform, constitutional modernization, society, national legal system.*